

PREDMET: LIKOVNA UMJETNOST, II. RAZRED

NASTAVNA CJELINA: ANTIČKA GRČKA

NASTAVNA JEDINICA: KIPARSTVO

Arhajsku, klasičnu i helenističku fazu grčke umjetnosti možemo pratiti i kroz razvoj skulpture. Skulptura **arhajskog perioda** predstavlja početke monumentalne kamene skulpture. Najčešći su prikazi ovog perioda figure mladića i djevojaka, tzv. kurosi i kore.

Prikazi nagih mladića (**kurosi**), po formi i statičnosti podsjećaju na egipatske skulpture. Simetrični su, s jednom nogom u iskoraku i rukama uz tijelo. To su idealizirani prikazi mladića u punoj snazi, bez portretnih karakteristika. Općenito se smatra da predstavljaju boga Apolona.

Kore su kipovi mladih žena koje ljudi posvećuju božicama. One su odjevene, a u desnoj ruci drže cvijet ili voće. To su zatvoreni statični likovi koji, kao i kurosi, zauzimaju strogo frontalni stav. U kompoziciji je naglašena vertikala. Položaj tijela je ukočen, a samo tijelo zrcalno simetrično. Površina se ponekad rastvara stiliziranim naborima odjeće. Na licima se pojavljuje „*arhajski osmijeh*“.

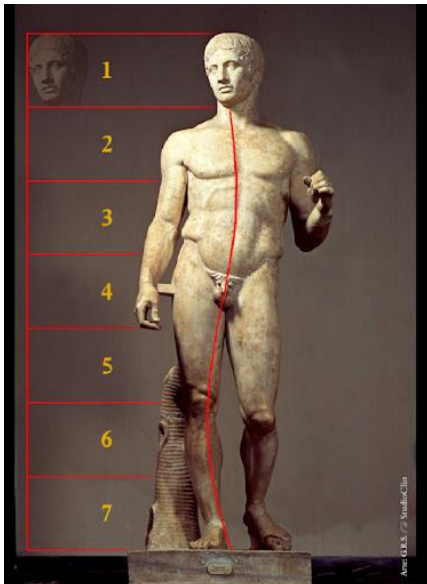

Slika 1. Kuros s Melosa, sredina 6.st.pr.Kr., Atena

Slika 2. Kora 697, 530.god.pr.Kr., Atena

Oko 480. g. pr. Kr. u kiparstvu započinje **klasična faza** grčke umjetnosti. U ovoj fazi najčešći je motiv u skulpturi muško tijelo atletske građe. U prikazima ljudskih likova prisutna je idealizacija. Za razliku od arhajskih, klasične figure djeluju prirodno i životno. Likovi se često nalaze u položaju zvanom **kontrapost**. To je prirodan položaj tijela u kojem je težina tijela oslonjena na jednu nogu. Druga je noga lagano savijena i slobodna jer ne nosi težinu tijela. Da bi tijelo stajalo u ravnoteži, gornji je dio tijela neznatno nagnut u stranu, pa su ramena u kosom položaju. Jedan od najpoznatijih primjera ovakva načina prikazivanja je **Polikletov Dorifor** nastao oko 450. – 440. g. pr. Kr. Poliklet je postavio i **kanon**, pravilo prikazivanja ljudskog tijela po kojem omjer između duljine tijela i veličine glave iznosi 1:7.

Slika 3. Poliklet, *Dorifor*, 450. - 440. pr.Kr., mramor, Napulj

Najpoznatiju skupinu klasične skulpture predstavlja **kiparska dekoracija Partenona**. Pripisuje se **Fidiji** i njegovim učenicima. Sastojala se od 92 metope dorskog friza s prikazom borbe Giganata i Kentaura. Prednji je zabat prikazivao rođenje Atene, a stražnji njezino natjecanje s Posejdom. Likovi savršeno odgovaraju arhitektonskom okviru unutar kojeg se nalaze, a posebno se ističe izvanredna obrada draperija, koje se meko pripijaju i obavijaju tijela likova ostavljajući dojam mokre tkanine.

Slika 4. Tri parke, 438 - 432. g. pr. Kr., London

Umjetnost nastala u razdoblju prije uspona Aleksandra Velikog naziva se kasnom klasičnom umjetnošću ili predhelenističkom umjetnošću. Razvoj skulpture u 4. st. pr. Kr. obilježili su **Lizip** i njegova skulptura *Apoksimen* te **Prakistel** i njegovo djelo *Hermes*. U oba djela proporcije tijela se mjenjanju, ono postaje vitkije i izduženije, te djeluje gipko. Odnos veličine tijela i glave sada iznosi 1:8.

Slika 5. Lizip, *Apoksimen*, mramorna kopija, kraj 4. st. pr. Kr., Rim

Slika 6. Praxitel, *Hermes*, 330. - 320. g. pr. Kr., mramor, Olimpija

Nakon uspona Aleksandra Velikog započinje period **helenizma**. Umjetnici se zanimaju za točno određeni, emocionalno napeti trenutak. U djelima kiparstva može se uočiti nemir i dinamičnost s jakim kontrastima svjetla i sjene. Najpoznatiji takav primjer su skulpture **Nike sa Samotrake** i **Laokoont i njegovi sinovi**.

Slika 7. *Nike sa Samotrake*, 200. - 190. g. pr. Kr., mramor, Pariz

Slika 8. *Laokoont i njegovi sinovi*, kraj 2. st. pr. Kr., mramor, Rim

PONOVIMO:

Što je kanon?

Što je kontrapost?

Po čemu je prepoznatljiva helenistička skulptura?

ZADATCI:

Usporedi elemente oblikovanja na skulpturi *Kuros s Melosa* i skulpturi *Dorifor*.

Analiziraj djelo *Nike sa Samotrake*.

Pogledaj kratki video o skulpturi *Laokont i njegovi sinovi*.

<https://www.youtube.com/watch?v=C3cwGcezSQ>